

กลยุทธ์ความสำเร็จในการฟ้องคดีแพ่ง

กรณีเรียกคืนเงินตามโครงการรถยนต์คันแรก

๑. ศึกษาประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้อง

- ข้อเท็จจริง - เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานไม่มีประสบการณ์ทำให้เกิดความกลัวที่จะต้องไปเป็นพยานเบิกความในศาล จากสาเหตุไม่ทราบข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง กระบวนการพิจารณาในชั้นศาล อาทิ กระบวนการสืบพยาน ทั้งที่เป็นทราข้อเท็จจริงทั้งหมด จึงปล่อยเป็นหน้าที่ของนิติกรที่มีความรู้ข้อกฎหมาย แต่นิติกรไม่ทราบรายละเอียดของข้อเท็จจริงทั้งหมด อาจทำให้เกิดผลเสียกับคดีได้
- สำนวนเอกสาร หลักฐานประกอบ ตรวจสอบดูถูกต้องครบถ้วน สามารถสรุปข้อมูลให้พนักงานอัยการผู้ฟ้องคดีเข้าใจมูลเหตุแห่งการฟ้องคดี
- เจ้าหน้าที่ผู้จัดทำข้อมูล และผู้เกี่ยวข้อง จัดทำเอกสาร หลักฐาน ถูกต้องตามระเบียบ ข้อกำหนดหรือไม่

ข้อกฎหมาย ศึกษาตีความรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับโครงการรถยนต์คันแรก มีหลักเกณฑ์เงื่อนไขอย่างไรบ้าง การตั้งเรื่องฟ้องคดีต้องใช้กฎหมายใด ประเด็นตั้งฟ้องมีกฎหมายมาตราอะไรได้บ้าง มีข้อดี ข้อเสียอย่างไร ต้องศึกษาให้รอบครอบเพราะเกี่ยวข้องกับอายุความ และความรับผิดชอบทางละเมิด เพื่อมิให้เกิดความเสียหายแก่รัฐ อาทิ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

- ม.๑๑๓๖ เรียกทรัพย์สิน ไม่มีอายุความกำหนดไว้ จึงมีอายุความสิบปี ตามมาตรา ๑๙๓/๓๐

- ม.๒๖๙ ลากมิควรได้ อายุความหนึ่งปี

รวมทั้งต้องศึกษากระบวนการพิจารณาคดีแพ่ง ตั้งแต่ยื่นคำฟ้อง นัดชี้สองสถาน สืบพยาน ซักพยาน ถามค้ำ ถามตึง หน้าที่ในการนำพยานเข้าสืบ

๒. จุดประสงค์

- เพื่อต้องการให้ทราบถึงข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับกระบวนการพิจารณาของศาล เผยให้เห็นเทคนิคที่คู่ความใช้ในการต่อสู้คดีตั้งแต่การตั้งข้อกล่าวหา การสืบพยาน และกระบวนการพิจารณาของศาล
- สร้างความมั่นใจแก่เจ้าหน้าที่ในการต่อสู้คดีในชั้นศาล เมื่อได้มีการเตรียมตัวและพยาน หลักฐานครบถ้วน เพราะไม่มีใครทราบข้อเท็จจริงทั้งหมดเท่ากับผู้ปฏิบัติงานที่อยู่หน้างาน

๓. **วางแผนการปฏิบัติ** ปิดช่องที่อาจทำให้แพ้คดีทางเทคนิคที่จำเลยอาจยกเรื่องอายุความขึ้นต่อสู้ เพื่อให้ศาลยกฟ้อง

- ให้นิติกรผู้รับผิดชอบสำนวนประสานพนักงานอัยการ ยื่นฟ้องในประเด็นเรียกทรัพย์คืน ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๓๓๖

๔. **Team work** ประชุมนิติกรภายในส่วนกฎหมายเพื่อร่วมกันวางแผนในการต่อสู้คดี เนื่องจากเป็นการต่อสู้คดีแพ่งครั้งแรกในการฟ้องเรียกเงินคืนตามโครงการรถยนต์คันแรก

- จัดนิติกรรับผิดชอบสำนวนศึกษารายละเอียด สำนวน เอกสารหลักฐานประกอบ
- จัดนิติกรผู้มีความชำนาญและมีประสบการณ์ในการต่อสู้คดีไปศาล เพื่อให้ความช่วยเหลือ
- Brainstorming ระดมความคิดเห็นจากนิติกรในส่วนกฎหมายทั้งหมด ช่วยกันพิจารณาถึงประเด็นที่จำเลยจะยกขึ้นต่อสู้ โดยใช้หลัก SWOT Analysis

๕. **Skills and Experience** เปิดโอกาสให้นิติกรที่ไม่เคยเข้าไปนั่งฟังคำพิพากษาหรือไม่เคยต่อสู้คดีในศาลได้ไปเรียนรู้เพื่อสร้างทักษะและประสบการณ์

๖. **ปฏิภาณไหวพริบ** นิติกรผู้รับผิดชอบสำนวนมีการเตรียมความพร้อมโดยนำสำเนาสำนวนและเอกสาร หลักฐานที่เกี่ยวข้องไปในวันขึ้นศาลด้วย เนื่องจากเจ้าหน้าที่ของฝ่ายกฎหมายของพื้นที่และเจ้าหน้าที่ผู้รับเรื่องได้ลาออกไปบรรจุเป็นข้าราชการที่หน่วยงานอื่น เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมีการสับเปลี่ยนโยกย้ายตำแหน่งจึงไม่มีผู้ทราบรายละเอียดอย่างชัดเจน ทำให้นิติกรผู้รับผิดชอบสำนวนร่วมกับนิติกรผู้มีประสบการณ์ใช้ปฏิภาณไหวพริบร่วมกันช่วยแก้สถานการณ์ เมื่อเกิดเพลิงพล้ำถูกทนายชกค้ำนเพื่อทำลายน้ำหนักรพยาน

๗. **สรุปผลสำเร็จ** - ศาลตัดสินตามฟ้อง จำเลยยอมไกล่เกลี่ย ประนีประนอม

๘. **เผยแพร่** ใน Web Site สำนักงานสรรพสามิต เพื่อใช้เป็นแนวทางในการต่อสู้คดีในศาล

กลยุทธ์ความสำเร็จในการฟ้องคดีแพ่ง กรณีเรียกคืนเงินตามโครงการรถยนต์คันแรก

คำนำ

ความเป็นมาของการจัดทำผลงาน การต่อสู้คดีในชั้นศาลโดยเฉพาะคดีแพ่ง ต้องใช้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย และข้อเท็จจริงในคดีอย่างละเอียด โดยเฉพาะการต่อสู้คดีโครงการรถยนต์คันแรกตามนโยบายของรัฐบาลที่ไม่เคยเกิดขึ้นกับงานในหน้าที่ของกรมสรรพสามิตที่ส่วนใหญ่จะเป็นการต่อสู้คดีในฐานะรัฐที่มีอำนาจเหนือเอกชน การต่อสู้คดีโครงการรถยนต์คันแรกเป็นการต่อสู้คดีทางแพ่งในฐานะเท่าเทียมกันกับเอกชน ต้องใช้ความรู้เกี่ยวกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ซึ่งเป็นกฎหมายที่ต้องยอมรับว่าแม้ว่าข้าราชการกรมสรรพสามิตผู้ที่จบการศึกษาในสาขานิติศาสตร์ และ นิติกรของสำนักงานสรรพสามิตภาคส่วนใหญ่ไม่มีความชำนาญ เพราะการปฏิบัติงานของกรมสรรพสามิตตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันเน้นการจับกุมปราบปรามผู้กระทำความผิดกฎหมายในหน้าที่ของกรมสรรพสามิต ใช้กฎหมายในหน้าที่ของกรมสรรพสามิตที่เป็นกฎหมายพิเศษประกอบกับกฎหมายอาญา และกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ส่วนการประเมินภาษีถ้ามีการโต้แย้งก็สามารถอุทธรณ์ และฟ้องต่อศาลภาษีอากรกลาง การต่อสู้คดีจะเป็นไปในแบบรัฐกับเอกชนโดยรัฐมีอำนาจเหนือประชาชน ส่วนการฟ้องคดีเพื่อติดตามเงินคืนตามโครงการรถยนต์คันแรกเป็นการต่อสู้คดีทางแพ่ง เป็นการต่อสู้คดีในฐานะเท่าเทียมกัน ต้องใช้กฎหมายแพ่งและกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ซึ่งเจ้าหน้าที่ของกรมสรรพสามิตไม่ค่อยมีความชำนาญ

สาเหตุที่นำเสนอผลงาน เพื่อให้ทราบขอบข่ายการพิจารณา ปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไข รวมทั้งเทคนิคต่าง ๆ ที่คู่ความใช้ในการต่อสู้คดี สำหรับเป็นแนวทางศึกษาแก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานฝ่ายกฎหมายของพื้นที่ รวมทั้งนิติกรที่ทำหน้าที่ในส่วนกฎหมายของสำนักงานสรรพสามิตภาคได้อาศัยเรียนรู้จากเหตุการณ์ในเรื่องนี้ สร้างความมั่นใจให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในการที่จะไปเป็นพยานในชั้นศาล คนฉลาดย่อมเรียนรู้จากประสบการณ์ และความผิดพลาดของคนอื่น เพื่อนำมาปรับใช้กับการปฏิบัติงานของตนให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งไม่สามารถหาได้จากตำราเรียนเล่มใด

หลักการและเหตุผล

หลักการ

SWOT Analysis สามารถแบ่งออกเป็น ๔ ข้อได้ดังนี้

- Strengths คือ จุดแข็งหรือข้อได้เปรียบของเรา
- Weaknesses คือ จุดอ่อนหรือข้อเสียเปรียบของเรา
- Opportunities คือ โอกาสที่จะสามารถดำเนินการได้

- Threats คือ ความเสี่ยง, ภัยคุกคาม, ข้อจำกัด หรืออุปสรรคต่าง ๆ ที่มีต่อการดำเนินการขององค์กร

มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๕๔ อนุมัติหลักการและแนวทางการคืนเงินแก่ผู้ซื้อรถยนต์คันแรกตามมาตรารถยนต์คันแรกและมาตรการช่วยเหลือผู้ประสบภัยรถยนต์น้ำท่วม ตั้งแต่วันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๕๔ ถึง ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๕ ให้ยื่นเอกสารหลักฐานทั้งหมด ภายในวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๕

มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๕๕ ผ่อนผันให้ผู้ขอใช้สิทธิ์ฯ ยื่นเอกสารหลักฐานประกอบการขอใช้สิทธิ์ฯ กรณีที่ไม่สามารถรับรถและจดทะเบียนได้ทันภายในกำหนดเวลาวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๕

คำสั่งกรมสรรพสามิต ที่ ๔๒๗/๒๕๖๐ เรื่อง มอบอำนาจและหน้าที่ให้ปฏิบัติราชการแทนอธิบดีกรมสรรพสามิต เกี่ยวกับการติดตามเงินคืนตามโครงการรถยนต์คันแรกและการดำเนินคดีที่เกี่ยวกับโครงการรถยนต์คันแรก สั่ง ณ วันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๖๐ ข้อ ๓.๑ ให้ผู้อำนวยการสำนักงานสรรพสามิตภาคมีอำนาจหน้าที่ในการสั่งการและปฏิบัติราชการแทนอธิบดีในการดำเนินคดีแพ่ง และคดีล้มละลายเกี่ยวกับการติดตามเรียกเงินคืนตามโครงการรถยนต์คันแรก

คำสั่งกรมสรรพสามิต ที่ ๕๓๘/๒๕๖๑ เรื่อง มอบอำนาจหน้าที่ให้ปฏิบัติราชการแทนอธิบดีกรมสรรพสามิต เกี่ยวกับการติดตามเงินคืนตามโครงการรถยนต์คันแรกและการดำเนินคดีที่เกี่ยวกับโครงการรถยนต์คันแรก (ฉบับที่ ๒) ลงวันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๖๑

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา ๑๙๓/๙ สิทธิเรียกร้องใด ๆ ถ้ามิได้ใช้บังคับภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด สิทธิเรียกร้องนั้นเป็นอันขาดอายุความ

มาตรา ๑๙๓/๑๐ สิทธิเรียกร้องที่ขาดอายุความ ลูกหนี้มีสิทธิที่จะปฏิเสธการชำระหนี้ตามสิทธิเรียกร้องนั้นได้

มาตรา ๑๙๓/๓๐ อายุความนั้น ถ้าประมวลกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่นมิได้บัญญัติไว้โดยเฉพาะ ให้มีกำหนดสิบปี

มาตรา ๔๑๒ ถ้าทรัพย์สินซึ่งได้รับไว้เป็นลาภมิควรได้นั้นเป็นเงินจำนวนหนึ่ง ท่านว่าต้องคืนเต็มจำนวนนั้น เว้นแต่เมื่อบุคคลได้รับไว้โดยสุจริต จึงต้องคืนลาภมิควรได้เพียงส่วนที่ยังมีอยู่ในขณะเมื่อเรียกคืน

มาตรา ๔๑๙ ในเรื่องลาภมิควรได้นั้น ท่านห้ามมิให้ฟ้องคดีเมื่อพ้นกำหนดปีหนึ่งนับแต่เวลาที่ฝ่ายผู้เสียหายรู้ว่าตนมีสิทธิเรียกคืน หรือเมื่อพ้นสิบปีนับแต่เวลาที่สิทธินั้นได้มีขึ้น

มาตรา ๑๓๓๖ ภายในบังคับแห่งกฎหมาย เจ้าของทรัพย์สินมีสิทธิใช้สอยและจำหน่ายทรัพย์สินของตนและได้ซึ่งดอกผลแห่งทรัพย์สินนั้น กับทั้งมีสิทธิติดตามและเอาคืนซึ่งทรัพย์สินของตนจากบุคคลผู้ไม่มีสิทธิจะยึดถือไว้ และมีสิทธิขัดขวางมิให้ผู้อื่นสอดเข้าเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินนั้นโดยมิชอบด้วยกฎหมาย

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

มาตรา ๑ (๗) “กระบวนการพิจารณา” หมายความว่า การกระทำใด ๆ ตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายนี้อันเกี่ยวข้องกับคดีซึ่งได้กระทำไปโดยคู่ความในคดีนั้นหรือโดยศาล หรือตามคำสั่งของศาลไม่ว่าการนั้นจะเป็นโดยคู่ความฝ่ายใดทำต่อศาลหรือต่อคู่ความอีกฝ่ายหนึ่ง หรือศาลทำต่อคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทุกฝ่าย และรวมถึงการส่งคำคู่ความและเอกสารอื่น ๆ ตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายนี้

(๑๐) “วันสืบพยาน” หมายความว่า วันที่ศาลเริ่มต้นทำการสืบพยาน

มาตรา ๑๘๒ เมื่อได้ยื่นคำฟ้อง คำให้การ และคำให้การแก้ฟ้องแย้งถ้าหากมี แล้วให้ศาลทำการชี้สองสถานโดยแจ้งกำหนดวันชี้สองสถานให้คู่ความทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน เว้นแต่ในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) จำเลยคนใดคนหนึ่งขาดนัดยื่นคำให้การ

(๒) คำให้การของจำเลยเป็นการยอมรับโดยชัดแจ้งตามคำฟ้องโจทก์ทั้งสิ้น

(๓) คำให้การของจำเลยเป็นคำให้การปฏิเสธข้ออ้างของโจทก์ทั้งสิ้น โดยไม่มีเหตุแห่งการปฏิเสธ ซึ่งศาลเห็นว่าไม่จำเป็นต้องมีการชี้สองสถาน

(๔) ศาลเห็นสมควรวินิจฉัยชี้ขาดคดีให้เสร็จไปทั้งเรื่องโดยไม่ต้องสืบพยาน

(๕) คดีมีโนสาเร่ตามมาตรา ๑๘๙ หรือคดีไม่มีข้อยุ่งยากตามมาตรา ๑๙๖

(๖) คดีที่ศาลเห็นว่ามิประเด็นข้อพิพาทไม่ยุ่งยากหรือไม่จำเป็นที่จะต้องชี้สองสถาน

ในกรณีที่ไม่ต้องมีการชี้สองสถาน ให้ศาลมีคำสั่งงดการชี้สอง

มาตรา ๑๘๓ ในวันชี้สองสถาน ให้คู่ความมาศาล และให้ศาลตรวจคำคู่ความและคำแถลงของคู่ความ แล้วนำข้ออ้าง ข้อเถียง ที่ปรากฏในคำคู่ความและคำแถลงของคู่ความเทียบกันดู และสอบถามคู่ความทุกฝ่ายถึงข้ออ้าง ข้อเถียง และพยานหลักฐานที่จะยื่นต่อศาลว่าฝ่ายใดยอมรับหรือโต้แย้งข้ออ้าง ข้อเถียงนั้นอย่างไร ข้อเท็จจริงใดที่คู่ความยอมรับกันก็เป็นอันยุติไปตามนั้น ส่วนข้อกฎหมายหรือข้อเท็จจริงที่คู่ความฝ่ายหนึ่งยกขึ้นอ้างแต่คำคู่ความฝ่ายอื่นไม่รับและเกี่ยวเนื่องโดยตรงกับประเด็นข้อพิพาทตามคำคู่ความให้ศาลกำหนดไว้เป็นประเด็นข้อพิพาท และกำหนดให้คู่ความฝ่ายใดนำพยานหลักฐานมาสืบในประเด็นข้อใดก่อนหรือหลังก็ได้

ในการสอบถามคู่ความตามวรรคหนึ่ง คู่ความแต่ละฝ่ายต้องตอบคำถามที่ศาลถามเองหรือถามตามคำขอของคู่ความฝ่ายอื่น เกี่ยวกับข้อเท็จจริงที่คู่ความฝ่ายอื่นยกขึ้นเป็นข้ออ้าง ข้อเถียง และพยานหลักฐานต่าง ๆ ที่คู่ความจะยื่นต่อศาล ถ้าคู่ความฝ่ายใดไม่ตอบคำถามเกี่ยวกับข้อเท็จจริงใด หรือปฏิเสธข้อเท็จจริงใดโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร ให้ถือว่ายอมรับ

ข้อเท็จจริงนั้นแล้ว เว้นแต่คู่ความฝ่ายนั้นไม่อยู่ในวิสัยที่จะตอบหรือแสดงผลแห่งการปฏิเสธได้ในขณะนั้น

คู่ความมีสิทธิคัดค้านว่าประเด็นข้อพิพาทหรือหน้าที่นำสืบที่ศาลกำหนดไว้ นั้นไม่ถูกต้อง โดยแถลงด้วยวาจาต่อศาลในขณะนั้นหรือยื่นคำร้องต่อศาลภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ศาลสั่งกำหนดประเด็นข้อพิพาทหรือหน้าที่นำสืบ ให้ศาลชี้ขาดคำคัดค้านนั้นก่อนวันสืบพยาน คำชี้ขาดคำคัดค้านดังกล่าวให้อยู่ภายใต้บังคับมาตรา ๒๒๖

ชี้สองสถาน เมื่อโจทก์ฟ้องแล้วจำเลยปฏิเสธ ศาลจะนัดชี้สองสถาน เพื่อให้การพิจารณาพิพากษาคดีเป็นไปด้วยความสะดวก โดยศาลจะกำหนดประเด็นข้อพิพาท กำหนดหน้าที่นำสืบ กำหนดให้คู่ความฝ่ายใดนำสืบก่อนหลัง กำหนดวันสืบพยาน คดีที่จะต้องมีการชี้สองสถาน คือ คดีที่คู่ความจะต้องมาศาลครบทุกฝ่าย และคดีไม่สามารถที่จะตกลงกันได้ และคู่ความประสงค์จะสืบพยานกันต่อไป ศาลจึงต้องนัดชี้สองสถาน เพื่อสอบถามคู่ความเพื่อกำหนดประเด็นข้อพิพาทและหน้าที่ในการนำสืบว่าจะรับกันประเด็นไหนได้บ้าง ประเด็นไหนรับกันแล้วก็ไม่ต้องสืบ ประเด็นไหนที่ไม่รับกันก็เป็นประเด็นข้อพิพาท ซึ่งต้องสืบพยานกันต่อไป จะสืบกันกี่ปาก จะใช้เวลาเท่าไร กี่นัด กี่วัน ซึ่งอาจจะกระทำในวันนัดที่คู่ความมาพร้อมกัน (นัดพร้อม) หรือกำหนดวันนัดชี้ฯ ต่างหากก็ได้ ถ้าเป็นคดีใหญ่ ซับซ้อนมีปัญหามาก ศาลจะกำหนดวันนัดชี้ฯ ต่างหาก เพื่อให้คู่ความไปเตรียมและศึกษาประเด็นของตนเองว่า จะรับได้ในประเด็นใด จะสืบใครบ้าง เอกสารพร้อมหรือไม่ จะขอหมายเรียกอะไรบ้าง และจะใช้เวลาสืบกี่นัด เมื่อทำเสร็จแล้ว ศาลก็จะไปให้ลงวันนัดที่ศูนย์นัดความ (นัดต่อเนื่อง)

สืบพยาน เป็นการสอบปากคำพยานเพื่อให้เบิกความเกี่ยวกับพยานหลักฐานในคดี

การถามพยาน

ลำดับการถามพยาน หลังจากสาบานตน

๑. การซักถาม

๒. การถามค้าน คือ การถามพยานของฝ่ายตรงข้ามเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่รูปคดี

ของผู้ถาม จุดประสงค์ในการถามพยานโดยหลักแล้วมี ๓ อย่าง คือ

- ถามค้านให้คำเบิกความของพยานของฝ่ายตรงข้ามไม่น่าเชื่อ เป็นการถามในลักษณะให้เห็นว่าพยานเบิกความเท็จหรือไม่เห็นเหตุการณ์จริง

- ถามค้านให้คำเบิกความพยานของฝ่ายตรงข้ามมีน้ำหนักพยานอ่อนลง เป็นการถามเพื่อกระจายข้อเท็จจริงให้เห็นว่าคำเบิกความของพยานฝ่ายตรงข้ามไม่มีน้ำหนัก ไม่ได้มีประโยชน์แก่รูปคดี

- ถามค้านพยานให้เบิกความเสริมประเด็นของตน หรือเรียกว่าถามค้านให้พยานเบิกความเชื่อมกับข้อต่อสู้ของฝ่ายตน คือการถามค้านให้พยานฝ่ายตรงข้ามรับข้อเท็จจริงบางอย่าง ซึ่งจะนำมาเสริมให้ข้อต่อสู้ของเราน่าเชื่อถือมากขึ้น

๓. การถามติง คือการถามพยานให้อธิบายความถึงข้อเท็จจริงที่พยานเบิกความตอบคำถามค้านไปให้ชัดเจนขึ้นหรือมูลเหตุที่เบิกความตอบคำถามค้านไปเช่นนั้น โดยมีวัตถุประสงค์ให้คำพยานกลับมามีน้ำหนักเช่นเดิมหลังจากถูกถามค้านไปแล้ว”

พยานหลักฐาน หมายถึง สิ่งใด ๆ ก็ตามที่มีคุณสมบัติสามารถที่จะชี้บ่งหรือสื่อแสดงให้เห็นถึงความเป็นจริงหรือความไม่เป็นที่จริง ในปัญหาที่พิพาทกันในทางอรรถคดีได้ ไม่ว่าจะอยู่ในสภาพของพยานบุคคล พยานเอกสาร พยานวัตถุ หรือพยานผู้เชี่ยวชาญก็ตาม

มาตรา ๘๔/๑ คู่ความฝ่ายใดกล่าวอ้างข้อเท็จจริงเพื่อสนับสนุนคำคู่ความของตน ให้คู่ความฝ่ายนั้นมีภาระการพิสูจน์ข้อเท็จจริงนั้น แต่ถ้ามีข้อสันนิษฐานไว้ในกฎหมายหรือมีข้อสันนิษฐานที่ควรจะเป็นซึ่งปรากฏจากสภาพปกติธรรมดาของเหตุการณ์เป็นคุณแก่คู่ความฝ่ายใด คู่ความฝ่ายนั้นต้องพิสูจน์เพียงว่าตนได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขแห่งการที่ตนจะได้รับประโยชน์จากข้อสันนิษฐานนั้นครบถ้วนแล้ว

เหตุผล

กระบวนการพิจารณาคดีในศาล จะมีขั้นตอนที่ยุ่ยากซับซ้อนมาก จึงต้องมีการกำหนดวิธีปฏิบัติตามวันนัดพิจารณาคดีแต่ละนัดว่าจะต้องทำอะไรบ้าง เพื่อความสะดวก รวดเร็ว ให้เป็นไปด้วยความยุติธรรม

ขั้นตอนการดำเนินคดีแพ่ง

๑. ยื่นคำฟ้อง คำให้การ คำร้อง คู่ความที่เป็นโจทก์ต้องยื่นคำร้องหรือคำฟ้องเพื่อเริ่มต้นคดี ประกอบด้วยรายละเอียดข้อเท็จจริงหรือกฎหมายที่กล่าวในฟ้องมีพยานหลักฐานให้ศาลเชื่อได้ โจทก์เรียกร้องอะไรจากจำเลย พร้อมสำเนาเพื่อศาลส่งให้จำเลยทราบเพื่อยื่นคำให้การตามกำหนด

๒. นัดพร้อม เป็นการนัดพิจารณาคดีครั้งแรกเพื่อให้คู่ความได้มีโอกาสตกลงกันก่อนเพื่อลดข้อพิพาทขึ้นสู่ศาล

เมื่อคู่ความทั้งสองฝ่ายมาศาลและต้องการที่จะให้มีการตกลงเจรจา โกล่เกลี่ยกันก่อน ศาลจะสอบถามคู่ความทั้งสองฝ่ายว่าต้องการที่จะตกลงกันก่อนหรือไม่ มีพยานที่ปาก แนวทางการสืบพยาน

๓. นัดไกล่เกลี่ย เมื่อคู่ความมาศาลในวันนัดครั้งแรกและประสงค์ที่จะไกล่เกลี่ย ศาลจะส่งสำนวนไปศูนย์ไกล่เกลี่ยและให้คู่ความไปตกลงกันที่ห้องไกล่เกลี่ย

เมื่อคู่ความตกลงกันได้ก็จะมีการถอนฟ้องหรือทำสัญญาประนีประนอม ยอมความ ศาลจะตรวจดูสัญญาประนีประนอมว่าขัดต่อกฎหมายหรือไม่ ถ้าไม่ขัดต่อกฎหมายศาลจะถามจำเลยว่าอ่านและเข้าใจในสัญญาดีแล้วหรือไม่ แล้วศาลพิพาทษาตามยอม แต่หากตกลงกันไม่ได้สำนวนคดีก็จะถูกส่งกลับมาที่ห้องพิจารณาเพื่อดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไป

๔. นัดชี้สองสถาน คือการกำหนดประเด็นข้อพิพาทแห่งคดีและหน้าที่นำสืบ คู่ความไม่สามารถตกลงกันได้ ศาลจะถามคู่ความประเด็นที่ยอมรับกันก็ไม่ต้องสืบ ประเด็นที่ได้แย้งจะกำหนดเป็นข้อพิพาทและกำหนดหน้าที่นำสืบพยาน จำนวนพยานที่นำเข้าสืบ แล้วกำหนดวันนัดสืบพยาน

๕. นัดสืบพยาน คู่ความนำพยานของตนเข้าสืบตามกระบวนการ ซักถามโดยฝ่ายที่อ้างพยานเพื่อสนับสนุนข้อกล่าวหาของฝ่ายตน ถามถึงโดยฝ่ายตรงข้ามเพื่อทำลายน้ำหนัก หรือความน่าเชื่อถือของพยาน หรือเพื่อให้เบิกความเสริมประเด็นของตน หรือเรียกว่าถามค้านให้พยานเบิกความเท็จสมกับข้อต่อสู้ของฝ่ายตน ต่อจากนั้นฝ่ายที่อ้างพยานจะถามถึงเพื่อให้พยานอธิบายความถึงข้อเท็จจริงที่พยานเบิกความตอบคำถามค้านไปให้ชัดเจนขึ้นหรือมูลเหตุที่เบิกความตอบคำถามค้านไปเช่นนั้น โดยมีวัตถุประสงค์ให้คำพยานกลับมามีน้ำหนักเช่นเดิมหลังจากถูกถามค้านไปแล้ว หลักจากนั้นศาลจะรวบรวมข้อเท็จจริง พยานหลักฐาน และคำเบิกความ เพื่อพิจารณาพิพากษาคดีต่อไป

๖. นัดฟังคำพิพากษา ศาลจะอ่านคำพิพากษาให้คู่ความฟัง ศาลจะวินิจฉัยพยานหลักฐานทั้งปวงในคดี ถ้าศาลเห็นว่าพยานหลักฐานฝ่ายไหนมีเหตุผลน่าเชื่อถือว่ากั้ตัดสินให้ฝ่ายนั้นชนะ

วัตถุประสงค์ของการดำเนินการ

ต้องการถ่ายทอดประสบการณ์ ข้อบกพร่อง แนวทางแก้ไข เทคนิคต่าง ๆ ให้เป็นแนวทางแก่ผู้ที่จะต้องเข้าสู่คดีในชั้นศาลในไปใช้เพื่อเป็นประโยชน์ต่อทางราชการ รวมทั้งสร้างความมั่นใจแก่ผู้ปฏิบัติงานที่ทราบข้อเท็จจริงโดยละเอียดกล้าจะเป็นพยาน

บทวิเคราะห์/แนวความคิด/ข้อเสนอ

มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๕๔ อนุมัติหลักการและแนวทางการคืนเงินภาษีสรรพสามิตแก่ผู้ซื้อรถยนต์คันแรกตามมาตรการรถยนต์คันแรกและมาตรการช่วยเหลือผู้ประกอบการรถยนต์น้ำท่วม ตั้งแต่วันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๕๔ ถึง ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๕ โดยกำหนดเงื่อนไขต้องเป็นรถยนต์ที่ผลิตในประเทศ ไม่รวมรถที่นำขึ้นส่วนเก่าใช้แล้วจากต่างประเทศ (รถจอดประกอบ) ราคาขายปลีกไม่เกินหนึ่งล้านบาท เป็นรถยนต์นั่งมีความจุกระบอกสูบไม่เกิน ๑,๕๐๐ ลูกบาศก์เซนติเมตร หรือรถยนต์นั่งที่มีกระบะ (Double Cab) หรือรถยนต์กระบะ (pick up) โดยผู้ซื้อต้องมีอายุ ๒๑ ปี บริบูรณ์ขึ้นไป ต้องครอบครองรถยนต์ไม่น้อยกว่า ๕ ปี โดยผู้ขอ ใช้สิทธิ์ฯ จะต้องยื่นคำขอใช้สิทธิ์ฯ ที่กรมสรรพสามิต สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่ หรือสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่สาขา พร้อมเอกสารหลักฐานประกอบการขอใช้สิทธิ์ฯ ดังนี้

- (๑) สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน
- (๒) สำเนาทะเบียนบ้าน
- (๓) สำเนาหนังสือสัญญาเช่าซื้อ

- (๔) สำเนาหลักฐานการซื้อขายรถยนต์
- (๕) สำเนาคู่มือการจดทะเบียนรถยนต์
- (๖) หนังสือยินยอมสละสิทธิ์การโอนรถยนต์
- (๗) สำเนาบัญชีเงินฝากธนาคารของผู้ขอใช้สิทธิ์ฯ

ภายในวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๕ กรณีที่ผู้ขอใช้สิทธิ์ฯ ได้ซื้อรถยนต์คันแรกตั้งแต่วันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๕๔ จนถึงวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๕ แต่ไม่ได้รับมอบรถยนต์หรือจดทะเบียนกับกรมการขนส่งทางบกได้ทันภายในกำหนดวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๕ ซึ่งส่งผลให้ไม่สามารถยื่นเอกสารหลักฐานประกอบการขอใช้สิทธิ์ฯ ได้ครบถ้วน คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๕๕ ผ่อนผันให้ผู้ขอใช้สิทธิ์ฯ ยื่นเอกสารหลักฐานประกอบการขอใช้สิทธิ์ฯ ภายในกำหนดเวลาวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๕ ได้แก่

๑. สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน
๒. สำเนาทะเบียนบ้าน
๓. สำเนาบัญชีเงินฝากธนาคารของผู้ขอใช้สิทธิ์ฯ
๔. ใบจองรถยนต์

และให้ยื่นเอกสารหลักฐานประกอบการขอใช้สิทธิ์ฯ เพิ่มเติม ณ สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่หรือสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่สาขาภายในกำหนดเวลา ๙๐ วัน นับจากวันถัดจากวันรับมอบรถยนต์ จำเลยในคดีนี้ได้ยื่นคำขอใช้สิทธิ์ ณ สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่หนองบัวลำภู เมื่อวันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๕๕ พร้อมด้วยเอกสารหลักฐานตามใบรับคำขอใช้สิทธิ์ฯ สำหรับรถยนต์คันแรกตามนโยบายรัฐบาล เลขที่ C-๐๔๑๐๐-๒๕๕๕-๐๐๒๘๘๓ ประกอบด้วย

๑. สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน
๒. สำเนาทะเบียนบ้าน
๓. สำเนาบัญชีเงินฝากธนาคารของผู้ขอใช้สิทธิ์ฯ
๔. ใบจองรถยนต์เลขที่ BK๘๕-๒๓๒๑๒๑๐๐๑๒๔ ลงวันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๕๕
๕. สำเนาหนังสือสัญญาเช่าซื้อ
- ๖) หนังสือยินยอมสละสิทธิ์การโอนรถยนต์คันแรก

ส่วนสำเนาคู่มือการจดทะเบียนรถยนต์ เจ้าหน้าที่ผู้รับคำขอใช้สิทธิ์ได้บันทึกไว้ในใบรับคำขอว่ารับวันที่ ๒๙ มกราคม ๒๕๕๖ โดยทำเครื่องหมายวงกลมลงรายมือชื่อล้อมข้อความ ๒๙-๑-๕๖ ในทางปฏิบัติต้องไม่ทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องสำเนาคู่มือการจดทะเบียน แล้วออกไปรับเอกสารเพิ่มเติมในวันที่ ๒๙ มกราคม ๒๕๕๖ จึงเป็นการทำเอกสารไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด ที่สำเนาคู่มือจดทะเบียนปรากฏข้อความบนหัวกระดาษ Jing Mitsu Udon Fax No: ๐๔๒ ๑๒๖๐๓๔ และ ๑๗ Jan ๒๐๑๓ ๑:๔๓ PM รายละเอียดในสำเนาคู่มือฯ ระบุว่ามีการจดทะเบียนเมื่อวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๕๕

หลักฐานการรับมอบรถยนต์จากบริษัท มิตซูเจียงหนองคาย จำกัด สาขาอุดรธานี ระบุว่ามีการรับมอบรถยนต์ตั้งแต่วันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๕๕ เวลา ๑๐.๑๐ น. เจ้าหน้าที่บันทึก

ในระบบรถยนต์คันแรก ว่ารับมอบรถยนต์เมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๕ เป็นความผิดพลาดของเจ้าหน้าที่ในการบันทึกข้อมูลคลาดเคลื่อน

เจ้าหน้าที่ตรวจสอบสิทธิ์ ตรวจสอบจำนวนวันจากในระบบบันทึกรับมอบรถยนต์โดยมิได้ตรวจสอบจากเอกสารหลักฐานที่ยื่นประกอบคำขอใช้สิทธิ์ เป็นการไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่ทางราชการกำหนดไว้ พบว่าในระบบบันทึกวันรับมอบรถยนต์เป็นวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๕ และวันส่งเอกสารหลักฐานเพิ่มเติมในวันที่ ๒๙ มกราคม ๒๕๕๖ รวมเป็น ๖๓ วันนับแต่วันรับมอบ จึงเข้าใจว่าอยู่ในเงื่อนไขตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๕๕ ก่อนผันให้ผู้ขอใช้สิทธิ์ฯ ยื่นเอกสารหลักฐานประกอบ การขอใช้สิทธิ์ฯ กรณีที่ไม่สามารถขับรถและจดทะเบียนได้ทัน ภายในกำหนดเวลาวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๕ จึงส่งข้อมูลให้กรมสรรพสามิต แจ้งกรมบัญชีกลางโอนเงินเข้าบัญชีจำเลย จำนวน ๗๒,๘๖๕ บาท ตามรอบการจ่ายเงินคืนที่ FC ๐๐๒๔/๒๕๕๗ เมื่อวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๕๖

ต่อมาสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่หนองบัวลำภู ได้ตรวจสอบพบว่าวันที่รับมอบรถยนต์กับวันที่ส่งเอกสารหลักฐานเพิ่มเติมเกิน ๙๐ วัน โดยมิได้ตรวจสอบวันที่จดทะเบียนด้วย ทำให้การแจ้งว่าไม่มีสิทธิ์เพียงประเด็นเดียว จากข้อเท็จจริงจะต้องผิดเงื่อนไขทั้ง ๒ ประเด็น คือ ประเด็นแรกขับรถและจดทะเบียนภายใน ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๕ และประเด็นที่สองไม่ยื่นเอกสาร หลักฐานเพิ่มเติมภายใน ๙๐ วันนับแต่วันรับมอบรถยนต์ จึงได้มีหนังสือที่ กค ๐๖๐๗.๑๐/๘๔๖ ลงวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๖๐ แจ้งผลการพิจารณาคำขอใช้สิทธิ์ฯ ให้จำเลยคืนเงินที่ได้รับไปโดยไม่มีสิทธิแก่สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่หนองบัวลำภู ภายใน ๑๕ วันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้ง เนื่องจากยื่นเอกสาร หลักฐานเพิ่มเติมเกิน ๙๐ วันนับแต่วันที่รับมอบรถยนต์ จำเลยเพิกเฉยจึงได้มีหนังสือเตือน ที่ กค ๐๖๐๗.๑๐/๑๒๒๓ ลงวันที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๖๐ ให้คืนเงินที่ได้รับไปโดยไม่มีสิทธิพร้อมดอกเบี้ยร้อยละ ๑๕ ต่อปีนับแต่วันที่ครบกำหนดตามหนังสือแจ้งจนกว่าจะชำระครบถ้วน

จำเลยอุทธรณ์ผลการพิจารณาคำขอใช้สิทธิ์ฯ เมื่อวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๖๐ ต่อสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่หนองบัวลำภู ว่า “ไม่ได้ยื่นเอกสารเพิ่มเติมเกิน ๙๐ วัน เนื่องจากในวันที่ ๒๙ มกราคม ๒๕๕๖ ได้ยื่นหนังสือยืนยันข้อเท็จจริงจากบริษัท มิตรชูเจียงอุดร จำกัดลงวันที่ ๑๘ มกราคม ที่ยืนยันยืนยันว่าจำเลยได้ซื้อรถยนต์ในวันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๕๕ จริง ซึ่งการยืนยันอยู่ในช่วงเวลา ๙๐ วัน หากเอกสารไม่ครบถ้วนทางสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่หนองบัวไม่สามารถอนุมัติเงินให้จำเลยได้”

สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่หนองบัวลำภูได้มีหนังสือขอหารือถึงสำนักงานสรรพสามิตภาคที่ ๔ ตามหนังสือเลขที่ กค ๐๖๐๗.๑๐/๙๗๕ ลงวันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๖๐ เพื่อขอทราบการขอใช้สิทธิ์ของจำเลยที่ยื่นเอกสารเพิ่มเติมเกิน ๙๐ วัน และพบว่าการบันทึกข้อมูลในช่องวันที่รับมอบรถยนต์มีข้อผิดพลาดไม่ทราบว่าเกิดจากเหตุใด อาจเกิดจากระบบรถยนต์คันแรกในช่วงแรกยังไม่เสถียร ทำให้วันที่รับมอบรถยนต์เป็นวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๕ ไม่ตรงกับเอกสารใบรับมอบรถยนต์ที่เป็นวันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๕๕ การขอใช้สิทธิ์ดังกล่าวเป็นไปตาม

เงื่อนไขที่กำหนดหรือไม่ และมีแนวทางปฏิบัติอย่างไร ซึ่งสำนักงานสรรพสามิตภาคที่ ๔ ได้มีหนังสือ ที่ กค ๐๖๐๗/๑๓๕๕ ลงวันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๖๐ ตอบข้อหารือผู้ขอใช้สิทธิได้รับมอบรถยนต์วันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๕๕ และจดทะเบียนเมื่อ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๕๕ จึงไม่เข้าเงื่อนไขยื่นเอกสารเพิ่มเติมภายใน ๙๐ วัน ผู้ขอใช้สิทธิจึงต้องคืนเงินที่ได้รับไปโดยไม่มีสิทธิ โดยสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่ต้องแจ้งเป็นหนังสือให้คืนเงินภายใน ๑๕ วันนับแต่ได้รับหนังสือแจ้ง และแจ้งให้ทราบว่าหนังสือแจ้งให้คืนเงินนั้นถือเป็นคำสั่งทางปกครอง ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ.๒๕๓๙ มาตรา ๕ ในพระราชบัญญัตินี้ “คำสั่งทางปกครอง” หมายความว่า “การใช้อำนาจตามกฎหมายของเจ้าหน้าที่ที่มีผลเป็นการสร้างนิติสัมพันธ์ขึ้นระหว่างบุคคลในอันที่จะก่อ เปลี่ยนแปลง โอน สงวน รั้ง หรือมีผลกระทบต่อสถานภาพของสิทธิหรือหน้าที่ของบุคคล ไม่ว่าจะเป็นการถาวรหรือชั่วคราว เช่น การสั่งการ การอนุญาต การอนุมัติ การวินิจฉัยอุทธรณ์ การรับรอง และการรับจดทะเบียน แต่ไม่หมายความรวมถึงการออกกฎ” จึงต้องมีรายละเอียดตามพระราชบัญญัติวิปครอง ข้อเท็จจริงที่เป็นสาระสำคัญ ข้อกฎหมายที่อ้างอิง ข้อพิจารณาและข้อสนับสนุนในการใช้ดุลพินิจ ตามมาตรา ๓๗ พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ และต้องแจ้งสิทธิและระยะเวลาในการอุทธรณ์ด้วย

สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่หนองบัวลำภูได้มีหนังสือเตือนให้จำเลยคืนเงินที่ได้รับไปพร้อมดอกเบี้ยผิดนัดร้อยละ ๑๕ ต่อปีจนกว่าจะครบถ้วนแล้ว จำเลยเพิกเฉยจึงได้ตั้งเรื่องฟ้องคดีไปยังสำนักงานสรรพสามิตภาคที่ ๔ ศาลนัดพิจารณา ในวันที่ ๒๓ เมษายน ๒๕๖๑

สำนักงานสรรพสามิตภาคที่ ๔ ทราบว่าจำเลยประสงค์ต่อสู้คดี ผู้ขอรับการประเมิน ในฐานะผู้อำนวยการส่วนกฎหมาย จึงต้องวางแผนในการต่อสู้คดีโดยวิเคราะห์ว่าจำเลยจะมีข้อต่อสู้ในประเด็นใด โดยใช้หลัก SWOT Analysis สามารถแบ่งออกเป็น ๔ ข้อได้ดังนี้

Strengths คือ จุดแข็งหรือข้อได้เปรียบของเรา ที่มีพยานเอกสาร หลักฐาน และมีนิติกรที่มีความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ

Weaknesses คือ จุดอ่อนหรือข้อเสียเปรียบของเรา พยานบุคคลที่ทราบรายละเอียดข้อเท็จจริงไม่มี

Opportunities คือ โอกาสที่จะสามารถดำเนินการได้ เลือกตั้งข้อกล่าวหาโดยประเมินโอกาสที่จะชนะคดี

Threats คือ ความเสี่ยง, ภัยคุกคาม, ข้อจำกัด หรืออุปสรรคต่าง ๆ ที่มีต่อการดำเนินการขององค์กร ทนายอาจต่อสู้ในประเด็นอายุความ หรือลาภมิควรได้ ซึ่งจะส่งผลให้ศาลยกฟ้อง หรือชนะคดีแต่ไม่ได้รับเงินคืนในฐานะลาภมิควรได้

จึงใช้กลยุทธ์เพื่อเตรียมความพร้อมขึ้นศาลโดยได้ให้นิติกรผู้รับผิดชอบพื้นที่หนองบัวลำภูตรวจสอบสำนวน และเอกสารหลักฐานประกอบเพื่อส่งฟ้องคดีต่อศาล นิติกรผู้ตรวจสอบแจ้งว่าเอกสาร หลักฐานเจ้าหน้าที่ผู้รับแบบไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด ไม่ได้ใช้เอกสารจากระบบในการรับเอกสารเพิ่มเติม เพียงแต่ทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องสำเนาสมุดคู่มือจด

ทะเบียนและเขียนวงกลมล้อมวันที่ ๒๙ - ๐๑ - ๒๕๕๖ แล้วลงชื่อกำกับไว้ สอบถามเจ้าหน้าที่ผู้รับคำขอใช้สิทธิ์ที่ได้ลาออกเพื่อบรรจุเป็นข้าราชการในหน่วยงานอื่นและเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบย้ายไปตำแหน่งอื่น เจ้าหน้าที่เข้ามาปฏิบัติหน้าที่ต่อไม่ทราบรายละเอียด ไม่กล้าเป็นพยานเบิกความในชั้นศาล ผู้ขอรับการประเมินจึงต้องเป็นพยานเบิกความแทน

ให้นิติกรผู้ประสานคดีประสานกับพนักงานอัยการฟ้องในประเด็นเรียกทรัพย์คืน ตามมาตรา ๑๓๓๖ อายุความสิบปี โดยไม่ฟ้องในประเด็นลามิควรได้

เตรียม Team work ผู้ขอรับการประเมินเห็นว่าเป็นคดีแรกที่มีการต่อสู้คดี และอยู่ห่างจากสำนักงานสรรพสามิตภาคที่ ๔ เพียง ๕๐ กิโลเมตร จึงได้ให้นิติกรในส่วนที่ยังไม่เคยได้ขึ้นศาลได้มีโอกาสไปรับรู้เพื่อสร้างประสบการณ์ รวมทั้งได้ให้นิติกรผู้ที่มีความชำนาญเคยเป็นทนายความมาก่อนไปด้วยเพื่อให้คำแนะนำและให้ความช่วยเหลือ

นัดพร้อม เมื่อถึงวันนัดพร้อม คู่ความทั้งสองฝ่ายมาศาล ผู้ขอรับการประเมินได้พบพนักงานอัยการเจ้าของสำนวน อัยการได้ให้ผู้ขอรับการประเมินเป็นผู้เบิกความในฐานะตัวแทนโจทก์ ศาลได้ถามคู่ความว่าสามารถไกล่เกลี่ย ตกลงกันได้หรือไม่ ฝ่ายจำเลยไม่ยอมรับและต้องการต่อสู้คดีโดยมีทนายความมาด้วย

ศาลสอบถามผู้ขอรับการประเมินฝ่ายโจทก์ เข้าแถลงต่อหน้าบัลลังก์ว่า “จำเลยยื่นคำขอใช้สิทธิ์ตามโครงการรถยนต์คันแรก เมื่อวันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๕๕ ณ สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่หนองบัวลำภู โดยยื่นเอกสารหลักฐานประกอบคำขอใช้สิทธิ์ ประกอบด้วย ใบจอง สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน สำเนาทะเบียนบ้าน สำเนาหนังสือสัญญาเช่าซื้อ สำเนาสมุดบัญชีธนาคาร หนังสือยินยอมสละสิทธิการโอนภายใน ๕ ปี ซึ่งตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๕๔ ผู้รับรถยนต์และจดทะเบียนภายในปี พ.ศ.๒๕๕๕ ต้องยื่นคำขอพร้อมเอกสารให้ครบถ้วนภายใน ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๕ จำเลยรับมอบรถยนต์วันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๕๕ และจดทะเบียนเมื่อ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๕๕ จึงไม่เข้าเงื่อนไขยื่นใบจองและเอกสารเพิ่มเติมภายใน ๙๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับมอบรถยนต์ แต่เนื่องจากขณะนั้นจำเลยยังไม่ได้รับสำเนาสมุดคู่มือจดทะเบียนเจ้าหน้าที่ผู้รับคำขอจึงให้จำเลยนำมายื่นภายใน ๙๐ วันนับแต่วันที่ได้รับมอบรถยนต์ ต่อมาจำเลยได้นำสำเนาสมุดคู่มือจดทะเบียนมายื่นในวันที่ ๒๙ มกราคม ๒๕๕๖ รวมเวลายนับแต่วันที่ได้รับมอบรถยนต์ถึงวันยื่นเอกสารเพิ่มเติมเป็นเวลา ๙๔ วัน ซึ่งเกิน ๙๐ วันตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๕๕ จึงเป็นการผิดเงื่อนไขทั้งสองกรณี ส่วนการบันทึกข้อมูลในช่องรับมอบรถยนต์เป็นวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๕ นั้นเมื่อตรวจสอบพบว่าเป็นการบันทึกข้อมูลที่ผิดพลาด ตามหลักฐานจำเลยได้รับมอบรถยนต์ตั้งแต่วันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๕๕ จึงต้องคืนเงินที่ได้รับไปภายใน ๑๕ วันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้ง หากไม่คืนภายในกำหนดต้องเสียดอกเบี้ยร้อยละ ๑๕ ต่อปีจนกว่าจะชำระครบถ้วน”

ฝ่ายจำเลยให้การว่า “ยื่นเอกสาร หลักฐานเพิ่มเติมได้ทันภายใน ๙๐ วัน โดยอ้าง Fax ของบริษัท มิตชูเงียงหนองคาย จำกัด วันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๕๖ ว่าได้ซื้อรถยนต์จริงใน

วันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๕๕ และ Fax สำเนาคู่มือจดทะเบียน วันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๕๖ และจำเลย ได้ยื่นฟ้องต่อศาลปกครองให้เพิกถอนคำสั่งให้คืนเงิน แต่ศาลปกครองไม่รับคำฟ้อง อ้างว่าเป็น อำนาจในการพิจารณาคดีของศาลยุติธรรม”

ชี้สองสถาน เมื่อคู่ความไม่สามารถไกล่เกลี่ยตกลงกันได้ ศาลกำหนดประเด็นข้อพิพาทแห่งคดีและหน้าที่นำสืบ “จำเลยส่งเอกสาร หลักฐานเพิ่มเติมภายใน ๙๐ วันนับแต่วันที่ ได้รับมอบรถยนต์หรือไม่” เป็นประเด็นพิพาท ศาลสอบถามคู่ความจะสืบพยานที่ปาก ฝ่ายโจทก์ อ้างพยานเพียงปากเดียวโดยให้ผู้ขอรับการประเมินเป็นพยาน ฝ่ายจำเลยอ้างพยาน ๒ ปากทั้งตัว จำเลยและบริษัทผู้ขายรถยนต์ ศาลจึงนัดสืบพยานอีก ๑ เดือน

นัดสืบพยานและพิจารณา ผู้ขอรับการประเมินได้ให้ Team work ในส่วนกฎหมาย ทั้งนิติกรผู้รับผิดชอบสำนวนและนิติกรที่มีความชำนาญในการต่อสู้คดีในศาลไปด้วย เพื่อสามารถ ช่วยเหลือกันเพราะผู้ขอรับการประเมินยังไม่มีประสบการณ์ในการต่อสู้คดีในศาล เมื่อไปถึงศาล ก่อนเวลาเข้าพบพนักงานอัยการเพื่อขอคำแนะนำในการต่อสู้คดี พนักงานอัยการยังไม่เคยทำคดี เกี่ยวกับเรียกคืนเงินรถยนต์คันแรกและไม่ทราบว่าจำเลยจะต่อสู้ในประเด็นใด เมื่อถึงเวลา สืบพยานโจทก์ ทนายทราบบว่าผู้ขอรับการประเมินที่เข้ามาเป็นพยานไม่ได้ปฏิบัติงานอยู่ที่ สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่หนองบัวลำภู ย่อมไม่ทราบรายละเอียดของข้อเท็จจริงทั้งหมด จึงถาม คำนด้วยกลยุทธ์ให้พยานเบิกความเสริมประเด็นของตน หรือเรียกว่าถามค้านให้พยานเบิกความ เจือสมกับข้อต่อสู้ของฝ่ายตน คือ การถามค้านให้พยานฝ่ายตรงข้ามรับข้อเท็จจริงบางอย่าง ซึ่ง จะนำมาเสริมให้ข้อต่อสู้ของเราน่าเชื่อถือมากขึ้น โดยเริ่มต้นด้วยการตั้งคำถามเกี่ยวกับ ข้อเท็จจริงที่ว่า “มีผู้ขอใช้สิทธิ์ทั่วประเทศเท่าไร ผู้ขอใช้สิทธิ์ที่สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่ หนองบัวลำภูมีเท่าไร” เพื่อนำพยานเข้าสู่ประเด็นที่นายความต่อสู้ ผู้ขอรับการประเมินไม่ทราบ ข้อมูลจึงหลงตอบไปว่า “มีมาก” นายความผู้มากด้วยประสบการณ์จึงใช้คำถามนำต่อไปว่า “จำเลยมาติดต่อกับเจ้าหน้าที่เป็นประจำใช่ไหม” ผู้ขอรับการประเมินตอบไปว่า “ใช่” คำถาม ต่อไปเป็นคำถามที่ต้องการแสดงให้เห็นว่าเป็นความบกพร่องของเจ้าหน้าที่ โดยใช้คำถามว่า “มี ผู้ใช้สิทธิ์จำนวนมาก เจ้าหน้าที่ตรวจสอบและบันทึกข้อมูลอาจทำการตรวจสอบแล้วบันทึก ผิดพลาดได้ใช่หรือไม่” เพื่อให้พยานตอบว่า “ใช่” แล้วทนายก็นำ Fax สำเนาจดทะเบียนของ บริษัทเจียงอุดรออกมาให้ผู้ขอรับการประเมินดูแล้วถามว่า “สำเนาคู่มือจดทะเบียนพยานได้เห็น อยู่ในสำนวนหรือไม่ และหมายเลข Fax ที่ปรากฏบนหัวกระดาษเป็นของสำนักงานสรรพสามิต izeใหม่” ซึ่งผู้ขอรับการประเมินไม่ทราบข้อเท็จจริงจึงตอบไปว่า “ใช่” โดยที่หัวกระดาษระบุวัน เวลาที่ส่ง Fax เป็น ๑๗ Jan ๒๐๑๓ เวลา ๑.๔๓ PM ซึ่งก็หมายความว่าส่ง Fax ให้สำนักงาน สรรพสามิตพื้นที่หนองบัวลำภูในวันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๕๖ เวลา ๑๓.๔๓ น. แสดงว่าเอกสาร ดังกล่าวสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่หนองบัวลำภูได้รับไว้แล้วตั้งแต่วันเวลาดังกล่าว ซึ่งอยู่ภายใน ๙๐ วัน แสดงว่าเป็นความบกพร่องของเจ้าหน้าที่ที่ไม่ได้บันทึกข้อมูลที่ได้รับเอกสาร หลักฐาน แล้ว เหตุการณ์ในช่วงนั้นผู้ขอรับการประเมินรู้สึกตัวว่าคดีนี้น่าจะแพ้ แต่แล้วสถานการณ์ได้

เปลี่ยนไปโดย Team work จากกลยุทธ์ที่เตรียมไป นิติกรเจ้าของสำนวนและนิติกรผู้มีความชำนาญในการสู้คดีในศาล ได้ส่งข้อมูลให้พนักงานอัยการถามถึงพยาน

ถามถึงพยาน พนักงานอัยการฝ่ายที่นำพยานเข้าสืบ ถามผู้ขอรับการประเมินในฐานะพยานอีกครั้ง เพื่อตึงน้ำหนักและความน่าเชื่อถือของพยานตัวเองกลับคืนมา พนักงานอัยการถามว่า “ท่านปฏิบัติงานอยู่ที่ใด จังหวัดใด แล้วเท่าไปรู้รายละเอียดในเรื่องนี้ได้อย่างไร” ผู้ขอรับการประเมินตอบว่า “ทำงานอยู่ที่สำนักงานสรรพสามิตภาคที่ ๔ จังหวัดอุดรธานี ไม่ได้ปฏิบัติงานอยู่ที่หนองบัวลำภู” พนักงานอัยการถามว่า “เบอร์ Fax ๐๔๒ ๑๒๖๐๓๔ พยานทราบอย่างไรว่าเป็นเบอร์ของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่หนองบัวลำภู” ซึ่งผู้ขอรับการประเมินจึงตอบว่า “ไม่ทราบ” เป็นเทคนิคถามหักล้างคำให้การที่พยานหลงประเด็นแล้วตอบคำถามค้ำไป ทำให้ประเด็นที่ถามค้ำของทนายความจึงตกไป หลังจากนั้นก็สืบพยานฝ่ายจำเลย ซึ่งจำเลยก็เป็นพยานเพียงปากเดียว เมื่อสืบพยานเสร็จ ศาลจึงสรุปประเด็นให้คู่ความฟังว่า “จำเลยผิดเงื่อนไขทั้งสองเงื่อนไขที่หนึ่ง คือ จำเลยรับรถยนต์และจดทะเบียนภายในปี พ.ศ.๒๕๕๕ ไม่ยื่นเอกสารหลักฐาน ทั้งหมดภายในวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๕ เงื่อนไขที่สอง จำเลยไม่ยื่นเอกสาร หลักฐานเพิ่มเติมภายใน ๙๐ วันนับแต่วันที่รับรถ แต่จำเลยอ้างว่ายื่นทัน ศาลจึงให้จำเลยพิสูจน์โดยหาหลักฐานที่เป็นทางนิติวิทยาศาสตร์ ว่า Fax สำเนาคู่มือจดทะเบียนได้ส่งถึงสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่หนองบัวลำภู ภายในวันที่กำหนดใน Fax จริง ถ้าสามารถพิสูจน์ได้ศาลจะยกฟ้อง” โดยให้นำมาในวันนัดฟังคำพิพากษา ตามป.วิแพ่ง มาตรา ๘๔/๑ “คู่ความฝ่ายใดกล่าวอ้างข้อเท็จจริงเพื่อสนับสนุนคำคู่ความของตนให้คู่ความ ฝ่ายนั้นมีภาระการพิสูจน์ข้อเท็จจริงนั้น.....”

นัดฟังคำพิพากษา ศาลจะอ่านคำพิพากษาให้คู่ความฟัง โดยศาลจะวินิจฉัยพยานหลักฐานทั้งปวงในคดี เมื่อถึงวันนัดพิจารณา (๒๓ กรกฎาคม ๒๕๖๑) ผู้ขอรับการประเมินพร้อมด้วยนิติกรผู้รับผิดชอบสำนวนและนิติกรผู้มีความชำนาญในการต่อสู้คดีไปศาล ได้รับแจ้งจากพนักงานอัยการว่าจำเลยมาขอไกล่เกลี่ยโดยขอผ่อนชำระ และคราวนี้ทนายไม่มาแต่มีเพื่อนของจำเลยมาแทน โดยมาขอให้ลดจำนวนดอกเบี้ยที่จำต้องผ่อนคืนให้ โดยอ้างว่า “ขณะที่มาติดต่อกับเจ้าหน้าที่ได้แจ้งว่าตนไม่มีสิทธิ์ได้รับเงินคืน แต่เมื่อมีเงินเข้ามาในบัญชีจึงเข้าใจโดยสุจริตว่ามีสิทธิ์ได้รับ” เท่ากับว่าจะเปิดประเด็นต่อสู้ในกรณีลาภมิควรได้ แต่ศาลท่านเมตตาสรุปให้จำเลยฟังว่า “จำเลยผิดทั้งสองเงื่อนไข คือ ไม่ยื่นเอกสาร หลักฐานให้ครบถ้วนกรณีที่ได้รับรถยนต์และจดทะเบียนภายในปี พ.ศ.๒๕๕๕ แล้ว เมื่อเจ้าหน้าที่ผ่อนปรนให้นำเอกสาร หลักฐานมายื่นเพิ่มเติมภายใน ๙๐ วัน จำเลยก็ส่งเกินกำหนดอีก เงินที่ได้รับไปเป็นเงินภาษี จำเลยจึงต้องคืนพร้อมดอกเบี้ยที่ทางราชการกำหนด โดยไม่สามารถลดได้ เพราะทางราชการก็ต้องทำตามระเบียบกฎเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ข้อผิดพลาดในการบันทึกข้อมูล ต่อมาเจ้าหน้าที่ตรวจพบแก้ไขให้ถูกต้องได้” จำเลยจึงยอมรับในคำพิพากษาและทำสัญญาประนีประนอมยอมความและผ่อนชำระตามคำพิพากษา

สรุปความผิดพลาดที่เกิดขึ้น

๑. ความผิดพลาดของเจ้าหน้าที่ผู้รับคำขอใช้สิทธิ์ ที่จัดทำเอกสารไม่เป็นไปตามระบบ ส่งผลให้เกิดความเคลือบแคลงสงสัยต่อเจ้าหน้าที่ผู้เข้ามาปฏิบัติงานต่อกรณีที่ทำเอกสารดังกล่าวได้ลาออกไปเพื่อบรรจุเป็นข้าราชการยังหน่วยงานอื่น โดยเจ้าหน้าที่รับคำขอฯ ได้ทำเพียงเครื่องหมายวงกลมลงรายมือชื่อล้อมข้อความ ๒๙-๑-๕๖ หลักเกณฑ์ที่กำหนดในระบบที่ถูกต้องไม่ทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องสำเนาคู่มือการจดทะเบียนทำให้ทราบว่ายังไม่ส่งเอกสารดังกล่าว แล้วออกไปรับเอกสารเพิ่มเติมในวันที่ ๒๙ มกราคม ๒๕๕๖ แต่เนื่องจากโครงการนี้เป็นเรื่องใหม่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานไม่มีความชำนาญ และเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานที่เป็นข้าราชการไม่เพียงพอต่อการให้บริการกับผู้มาขอใช้สิทธิ์จำนวนมาก จึงต้องให้ลูกจ้างชั่วคราวมาช่วยทำให้การปฏิบัติงานขาดความละเอียดรอบคอบ

๒. ความผิดพลาดของเจ้าหน้าที่ผู้ตรวจสอบสิทธิ์ ที่ตรวจสอบเอกสารหลักฐานไม่ละเอียดรอบคอบ โดยทำการตรวจสอบเพียงวันที่รับมอบรถยนต์กับวันที่ส่งเอกสารหลักฐานเพิ่มเติมว่าเกิน ๙๐ วันหรือไม่เท่านั้น ไม่ได้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดให้ตรวจสอบกับเอกสาร หลักฐาน ที่ผู้ขอใช้สิทธิ์ได้ยื่นไว้ ถ้าตรวจสอบสำเนาสมุดคู่มือจดทะเบียนพบว่าจดทะเบียนเมื่อวันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ.๒๕๕๕ เป็นกรณีที่ต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขของมติคณะรัฐมนตรีวันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๕๔ คือ ต้องส่งคำขอใช้สิทธิ์พร้อมเอกสาร หลักฐานทั้งหมดภายใน ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๕ ส่งผลให้จำเลยหลงสุ่มประเด็นยื่นเอกสาร หลักฐานเพิ่มเติมเกิน ๙๐ วัน ประเด็นเดียว ถ้าแจ้งให้จำเลยทราบว่าผิดทั้งสองเงื่อนไขจำเลยอาจไม่ต่อสู้ ทำให้ต้องเสียเวลาและค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดี

๓. ความผิดพลาดในการออกหนังสือแจ้งผลการตรวจสอบสิทธิ์ของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่หนองบัวลำภู

หนังสือที่ กค ๐๖๐๗.๑๐/๘๔๖ ลงวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๖๐ แจ้งผลการพิจารณา คำขอใช้สิทธิ์ฯ แจ้งให้ผู้ขอใช้สิทธิ์ทราบแต่เพียงว่ายื่นเอกสาร หลักฐานเพิ่มเติมเกิน ๙๐ วันเพียงอย่างเดียว โดยไม่ได้แจ้งให้ทราบว่าผู้ขอใช้สิทธิ์ผิดเงื่อนไขในกรณีรับรถยนต์และจดทะเบียนภายในปี พ.ศ.๒๕๕๕ ต้องยื่นคำขอใช้สิทธิ์พร้อมเอกสารหลักฐานทั้งหมดภายใน ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๕ ไม่มีสิทธิ์ใช้ใบจองและยื่นเอกสารเพิ่มเติมภายใน ๙๐ วันนับแต่วันรับรถยนต์แต่อย่างใด ส่งผลให้จำเลยต่อสู้แต่เพียงประเด็นยื่นเอกสาร หลักฐานเกิน ๙๐ วันนับแต่วันรับรถยนต์ประเด็นเดียวเท่านั้น

๔. ความผิดพลาดของสำนักงานสรรพสามิตภาคที่ ๔ ในการตอบข้อหารือ

สำนักงานสรรพสามิตภาคที่ ๔ ตอบข้อหารือ ตามหนังสือที่ กค ๐๖๐๗/๑๓๕๕ ลงวันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๖๐ โดยอ้างตามหนังสือ ที่ กค ๐๖๑๙/ล ๑๑๓๒ ซึ่งเป็นการขยายเวลาการส่งมอบรถยนต์และยื่นเอกสารเพิ่มเติมในกรณีที่ไม่สามารถรับรถยนต์และจดทะเบียนได้ทันภายใน ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๕ ทำให้เกิดความเข้าใจคลาดเคลื่อนว่าเป็นกรณียื่นเอกสารเพิ่มเติมเกิน ๙๐ วัน แม้ว่าจะแจ้งให้ทราบว่าผู้ขอใช้สิทธิ์ได้รับรถยนต์และจดทะเบียนในปี พ.ศ.๒๕๕๕

ต้องยื่นเอกสารหลักฐานทั้งหมดภายในวันที่ ๓๑ ก็ตาม หากอ้างมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๕๔ จะทำให้เจ้าหน้าที่ของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่เข้าใจชัดเจนในกรณีที่ผู้ขอใช้สิทธิรับรถยนต์และจดทะเบียนในปีพ.ศ.๒๕๕๕ ต้องยื่นคำขอใช้สิทธิ พร้อมเอกสาร หลักฐานทั้งหมดภายใน ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๕ ไม่มีสิทธิยื่นใบจองและยื่นเอกสารเพิ่มเติมภายใน ๙๐ วันแต่อย่างใด

๕. ข้อผิดพลาดของพยานเบิกความ ความไม่ละเอียดรอบคอบในการตรวจสอบเอกสาร หลักฐาน ทำให้ไม่รู้รายละเอียดในข้อเท็จจริง และเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานรับคำขอใช้สิทธิในรายนี้ไม่ได้มาเบิกความเนื่องจากได้ลาออกไปบรรจุเป็นข้าราชการหน่วยงานอื่น และเจ้าหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวข้องในตรวจสอบเอกสาร หลักฐานย้ายไปปฏิบัติงานในตำแหน่งอื่น ส่วนเจ้าหน้าที่ผู้มารับงานต่อไม่ทราบข้อเท็จจริง ผู้ขอรับการประเมินจึงต้องเข้าเบิกความในฐานะผู้แทนโจทก์ เมื่อทนายถามค้าน ไม่ควรตอบอะไรที่พยานไม่ทราบข้อเท็จจริงเพราะอาจทำให้เกิดผลเสียต่อรูปคดี หากวันนั้นผู้ขอรับการประเมินได้ตรวจสอบเอกสารอย่างละเอียดรอบคอบหรือเจ้าหน้าที่ผู้รับคำขอใช้สิทธิหรือเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติหน้าที่ในการตรวจสอบเอกสาร หลักฐานของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่ซึ่งเป็นผู้ทราบข้อเท็จจริงทั้งหมดเข้าเบิกความน่าจะทราบว่า Fax ของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่หนองบัวลำภูชำรุดใช้การไม่ได้มานานแล้ว และ Fax สำเนาคู่มือจดทะเบียนมาปรากฏในสำนวนได้อย่างไร เมื่อใด ซึ่งเมื่อตรวจสอบเอกสาร หลักฐานปรากฏว่าเบอร์ Fax เป็นของบริษัท มิตรชูเจียงอุดร จำกัด ที่ส่งมาแต่ส่งไปที่ใดไม่ปรากฏ

แนวความคิด

หากจำเลยต่อสู้ในประเด็นลากมิควรได้ ผลจะเกิดความเสียหายต่อทางราชการ นำสู่ความรับผิดชอบทางละเมิด เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานจำต้องรับเคราะห์กรรมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้นเอกสาร หลักฐานของทางราชการควรทำตามระเบียบ รอบคอบ หากเกิดกรณีที่ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องในปฏิบัติงานผู้ทราบรายละเอียดข้อเท็จจริงต้องย้ายไป หรือไม่อาจมาให้ข้อมูลได้ ผู้มาปฏิบัติงานต่อจะไม่เคลือบแคลงสงสัยหรือเข้าใจผิด อาจเกิดผลเสียโดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ผู้ต้องปฏิบัติงานในส่วนที่ต้องมีการดำเนินคดีควรตระหนักเพื่อไม่ต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นได้ ในคดีนี้ถือเป็นเรื่องที่จำเลยต่อสู้ประเด็นที่ส่งเอกสาร หลักฐาน เพิ่มเติมทันภายในกำหนดเวลา ๙๐ วันนับแต่วันที่รับมอบรถยนต์เพียงประเด็นเดียวเท่านั้น

ข้อเสนอ

๑. การจัดทำเอกสารเพื่อประกอบหลักฐานเกี่ยวกับงานทางราชการต้องกำชับให้เจ้าหน้าที่ทำให้ถูกต้อง ตามระเบียบ เนื่องจากหากเกิดการโต้แย้ง และจำเป็นต้องนำขึ้นสู่ศาล เพื่อฟ้องคดีต้องใช้เอกสารของส่วนราชการเป็นหลักฐาน

๒. การขอปรึกษาหารือ จะต้องแจ้งข้อมูลโดยละเอียดเพราะผู้ตอบข้อหารือไม่ทราบรายละเอียดข้อเท็จจริงทั้งหมด พร้อมทั้งส่งเอกสาร หลักฐานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ต้องการหารือ เพื่อให้ตรวจสอบและตอบข้อหารือได้ตรงประเด็น คำตอบที่ได้อาจไม่

๓. บุคคลที่ผู้เป็นพยานในชั้นศาลต้องเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นพิพาท รู้เห็นเหตุการณ์ โดยละเอียด กับเรื่องที่เป็นเหตุให้เกิดโต้แย้ง หากไม่สามารถแจ้งบุคคลดังกล่าวได้มาเบิกความได้อาจต้องร้องขอให้ศาลหมายเรียกพยานซึ่งไม่สามารถนำมาเบิกความต่อศาลได้มาเบิกความเป็นพยานประกอบการพิจารณาคดีของศาล แต่ถ้าไม่มีบุคคลดังกล่าวจำเป็นต้องมีการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงในประเด็นต่าง ๆ ให้ชัดเจนก่อนที่จะนำเรื่องขึ้นสู่ศาล

๔. บุคคลที่เข้าเป็นพยานเบิกความในศาลหาก ไม่ทราบหรือไม่แน่ใจเรื่องอะไรไม่ควรตอบด้วยการเดา ถ้าไม่รู้ก็ตอบว่าไม่ทราบหรือไม่ได้ทำเรื่องนั้น

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- ใช้เป็นบทเรียนแก่ผู้ปฏิบัติงาน เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาที่ต้องนำคดีขึ้นสู่ศาล รวมทั้งได้ทราบถึงขั้นตอนกระบวนการพิจารณาคดีของศาลแพ่ง เพื่อเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในฝ่ายกฎหมายหรือฝ่ายอื่นของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่ลดความกังวล เกรงกลัว ไม่กล้าขึ้นศาล ในฐานะพยาน เพราะพยานผู้รู้เห็น และทราบข้อเท็จจริงโดยละเอียดคือผู้ปฏิบัติงานนั้น นิติกรของสำนักงานสรรพสามิตภาคเป็นผู้มีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายแต่ไม่ทราบข้อเท็จจริงเท่ากับผู้ปฏิบัติงานอยู่หน้างาน

- เป็นประโยชน์ต่อเจ้าหน้าที่ของกรมสรรพสามิตสามารถใช้เป็นกรณีศึกษา ในการต่อสู้คดีในชั้นศาลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ป้องกันข้อผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นได้

ตัวชี้วัดความสำเร็จ สามารถได้รับเงินคืนจากจำเลยตามทุนทรัพย์ที่ฟ้อง จำนวน ๘๐,๘๘๐.๑๕ บาท พร้อมดอกเบี้ยร้อยละ ๗.๕ ต่อปีของเงินต้น ๗๒,๘๖๕ บาท โดยปัจจุบันจำเลยได้ทำการผ่อนชำระเงินคืนตามคำพิพากษาคดีแพ่ง คดีดำที่ พ ๑๘๐/๒๕๖๑ คดีแดงที่ พ ๙๕๘/๒๕๖๑ วันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๖๑